

Jaarverslag 2023

Gelukkig was het in 2023 weer mogelijk als vanouds - zonder anderhalve meter afstand - bijeen te komen en hebben alle geplande activiteiten ook daadwerkelijk plaatsgevonden. Pulchri Studio heeft ons ook dit jaar weer bijzonder schappelijk de Louis XV zaal gegund.

Jaarvergadering 8 maart

De vaste Sphinx-avond is de tweede woensdag van de maand geworden. Er wordt tijdens de bijeenkomst beloofd dat deze datum een voorlopig karakter heeft en aan het eind van het jaar geëvalueerd wordt.

Penningmeester Machiel de Vries laat zien dat de financiën er goed uit zien, al waren er nog wat openstaande posten. De vergadering verleent het bestuur décharge na het verslag van de kascommissie bestaande uit Aris Gaaff en Wim van Hoof. Aris Gaaff wordt bedankt voor zijn inspanningen voor de kascommissie waarna de vergadering Nicole Povel kiest als zijn opvolger. Als plaatsvervanger wordt Marcel Tieleman gekozen.

Tijdens de bijeenkomst wordt Joke van der Leeuw-Roord herkozen als voorzitter, Jan van der Leeuw wordt herkozen als secretaris. Machiel de Vries wordt naast penningmeester tevens vicevoorzitter. Als nieuw lid wordt Veronica van Berkel gekozen. Zij kon helaas niet bij de bijeenkomst aanwezig zijn omdat ze moest revalideren voor een nare enkelbreuk.

Het contributievoorstel om voortaan een individueel lidmaatschap aan te bieden voor € 35 per lid wordt door de vergadering unaniem aangenomen. De bijdrage voor introducés blijft ongewijzigd. Pulchri leden betalen € 2.50, anderen € 5 bij de eerste keer, daarna € 10.

Er wordt besloten een huishoudelijk reglement te maken. Hiertoe wordt een commissie gevormd bestaande uit: Nicole Povel, Irene van Geest, Yvonne van Kuijk en Machiel de Vries.

Het jaarprogramma wordt gepresenteerd inclusief een zomer Sphinx met een bezoek aan het Couperusmuseum, en een rondleiding over Voorhout Monumentaal 2023. Leden werden uitgenodigd voorstellen voor lezingen te doen,

Op de jaarvergadering waren 33 leden aanwezig. Het jaardiner was een heerlijk Indisch buffet in de Pulchri sociëteit buffet

Lezingen en activiteiten

Ondanks weer en wind hield onze eigen vicevoorzitter Mr Machiel de Vries op woensdag 11 januari een lezing onder de titel *De wezen van het Diaconie Weeshuis Hooftskade/Koningstraat Den Haag* over de rijke historie van het appartementencomplex Bastion le Roi, aan de Hooftskade 1 te Den Haag. De Vries woont met zijn vrouw Andrea sinds een aantal jaren in dit rijksmonument. In zijn lezing ging hij in op de wijze hoe het pand tot stand is gekomen en hoe het door de jaren heen benut is. Ooit gesticht als weeshuis bleef er nog lang na opheffing van het weeshuis de verbinding tussen de vroegere bewoners via een 'huiskrant'.

Op woensdag 8 februari belichtte Haags officier van justitie Mr Lara van der Leeuw in haar lezing *Het megaproces Eris, een kijkje in de keuken van de georganiseerde misdaad* de vele facetten van het Haagse Eris proces. Dit proces was een van de grootste strafprocessen van deze eeuw en nauw gelieerd aan het Amsterdamse Marengo proces. In deze zaak stonden meer dan 20 verdachten terecht die in juli 2022 over het algemeen tot zware straffen werden veroordeeld. In haar lezing ging zij speciaal in op de belangrijke rol, maar ook onmogelijke positie, van een kroongetuige bij een dergelijk proces.

Op 12 april verzorgde drs. Reinder Storm, conservator cartografie, geografie en reizen bij het Allard Pierson in Amsterdam, een lezing onder de titel *open kaart – van atlas tot streetmap*. Het Koninklijk Nederlands Aardrijkskundig Genootschap (KNAG) vierde in 2023 zijn 150-jarig jubileum met een expositie, gebaseerd op de kaartencollectie van het Genootschap, ondergebracht bij het Allard Pierson. Met gebruik van uniek kaartmateriaal gaf de spreker uitleg bij het ontstaan van het Genootschap en als conservator van deze tentoonstelling over de opzet en inrichting van de expositie.

Woensdag 10 mei liet Edo Storm MA in zijn lezing *Digital Humanities & Het Westen* zien hoe digitale technologie kan worden gebruikt om historisch onderzoek te doen. Hij gebruikte deze innovatieve onderzoeksmethode voor zijn geschiedenis masterscriptie over de betekenisverschuiving van het concept 'westers' in Nederland gedurende honderd jaar. Deze scriptie ontving in 2022 de Digitale scriptieprijs Geschiedenis van de Universiteit Utrecht.

Op woensdag 14 juni hield mr. r. Martijn Pronk, hoofd digitaal van het Van Gogh Museum een lezing onder de titel *Het jubileum jaar van het van Gogh Museum*. Hij ging daarbij in op het rusteloze en tamelijk ongelukkige leven van Vincent van Gogh. Ook belichtte Pronk de relatie van Van Gogh tot zijn broer Theo en ging hij in op de bijzondere rol die Van Goghs' schoonzus en vrouw van Theo, Johanna Bongers, heeft gespeeld. Na de dood van Vincent van Gogh heeft zij er met succes alles aan gedaan om de naam van haar zwager te vestigen.

Woensdag 9 augustus was er een feestelijke zomersphinx. We werden allerhartelijkst ontvangen door Josephine van de Mortel, de directeur van het, nu helaas gesloten, Couperusmuseum. Daarna leidde voormalig Sphinx voorzitter Michael Toorop ons met enthousiasme rond op de bijzondere Pulchri tentoonstelling *Voorhout Monumentaal*. Het weer was prachtig waardoor we konden genieten van een borrel in de tuin van in de Sociëteit van Pulchri en een rijkelijk zomerbuffet.

Op 13 september hield ir . Frits de Ruyter de Wildt de lezing: “Het leven van Michiel de Ruyter herontdekt”. Verdwenen ingewanden, slavernij, zeeslag op het land, het kwam allemaal aan de orde in het verhaal van zijn 12e generatie nazaat. Spreker gaf aan, dat een steeds kleiner deel van ons land de geschiedenis van zijn voorvader nog onderwezen krijgt en dat inmiddels ook die geschiedenis niet compleet blijkt. Dankzij social media en internet worden nieuwe bronnen ontsloten en door maatschappelijke discussies worden onderzoeksrichtingen aangepast. Overigens werd Michiel de Ruyter bij de verkiezing van de beroemdste Nederlander in 2004 op de zevende plaats gekozen, vergeten is hij dus niet.

Op 11 oktober was er de prachtig geïllustreerde lezing *Maria Sibylla Merian: een ondernemende natuuronderzoekster in de zeventiende en achttiende eeuw* door dr. Marieke van Delft, boekhistoricus en voormalig conservator van de Koninklijke Bibliotheek. Maria Sibylla Merian was rond 1700 een avontuurlijke natuurvorser en kunstenaar, die wetenschappelijk onderzoek combineerde met illustraties van hoog artistieke kwaliteit. Ze reisde in die tijd zelfs naar Suriname om de ontwikkeling van eitje tot vlinder te onderzoeken. Zij gaf de planten, waarop deze vlinders leefden, zeer gedetailleerd weer, waardoor op veel plekken in de wereld nog steeds gebruik kan worden gemaakt van haar plantenkennis.

Op woensdag 8 november sprak dr. Paul Gerretsen, historicus, voormalig rector van het VCL en 25ste bibliothecaris van de Universiteit Leiden, *de modernisering van Nederland in de negentiende eeuw*. In deze periode onderging Nederland een ongekennde metamorfose van omgeving en infrastructuur. De spreker concentreerde zich in zijn rijk geïllustreerde lezing vooral op de industrialisatie, modernisering en metamorfose van Den Haag.

Woensdag 13 december was het alweer de beurt aan mr. Machiel de Vries, die met liefde vertelde over de door hem verzamelde *Verweesde Adellijke Portretten*. Hij ging in op de wijze waarop het portretteren van mensen door de jaren heen veranderde. Ook liet hij zien hoe ingewikkeld het soms is om de namen van de afgebeelde dames zowel als de namen van hun schilders te achterhalen. De avond werd afgesloten door een vrolijk winters stampotten buffet. Plotseling stak in die weken covid zijn kop weer op waardoor een flink aantal mensen hadden afgezegd, maar hun plaatsen werden spontaan opgevuld door nieuwe belangstellenden voor de Sphinx.

Nieuwe website

De Sphinx website is dit jaar een zachte dood gestorven. Machiel de Vries en Joke van der Leeuw-Roord zijn aan het eind van het jaar begonnen met het opzetten van een nieuwe website. Helaas kwam ook hier de opgeleefde covid en daarna vakantie en drukte tussenbeide. Dit project zal begin 2024 verder worden opgepakt.

Ledenbestand

Dit jaar overleden twee prominente Sphinx leden: drs. Ineke Bink-Leijh en Frans de Leef.

Drs. Ineke Bink-Leijh was maar liefst 10 jaar lid van het Sphinx bestuur en heeft zich als bestuurslid vooral gericht op het aanbrengen van interessante sprekers, en organiseerde ze meermalen het Sphinx jaardiner.

Frans de Leef, oud Pulchri voorzitter, was een markant Sphinx lid, altijd bereid tot humoristische en kritische opmerkingen. Tijdens onze feestelijke zomersphinx van 2022 luisterden we in de tuin van Pulchri naar zijn bevlogen praatje over zijn Pulchri.

Het ledenaantal van Vereeniging de Sphinx blijft vrij constant en schommelt in het 157ste verenigingsjaar rond de 75

Varia

Voorafgaande aan de lezingen een hapje te eten aan de grote tafel van de Pulchri sociëteit lijkt een goede gewoonte te worden. U blijft ook in 2024 van harte welkom

Bestuursvergaderingen

In 2023 heeft het bestuur vergaderd op 2 januari, 20 februari, 1 mei, 26 juni, 19 oktober en 11 december. De bijeenkomsten vonden plaats in huis bij Jan en Joke van der Leeuw.

